

Натура 2000

Природата на Европа за теб

... в 27-те страни-членки на ЕС

Европейска комисия

**Europe Direct е услуга, която ви дава възможност
да намерите отговор на вашите въпроси за
Европейския съюз.
Можете да се свържете на безплатния телефон
00 800 6 7 8 9 10 11**

Информация за Европейския съюз на всички официални
езици можете да намерите в Интернет чрез сървъра
„Europa“ : <http://ec.europa.eu>.

Допълнителна информация за Натура 2000 се намира на
http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

Каталожни данни са представени в края на публикацията.

Люксембург: Служба за официални публикации на
Европейските общности, 2009

ISBN 978-92-79-11582-0

DOI: 10.2779/15449

© Европейски общности, 2009

Копирането и възпроизводството са разрешени при условие,
че е цитиран източника. Фотографиите в тази публикация са
обект на авторски права и не могат да бъдат използвани за
други цели, освен за тази публикация и само с разрешение от
авторите

Отпечатано в Белгия

Отпечатано на рециклирана хартия, отличена с
Европейска екомаркировка за графична хартия http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm

Натура 2000

Природата на Европа за теб

страница

СЪДЪРЖАНИЕ

2	Природата на Европа – богато наследство
4	Природата – ценен ресурс
6	Природата... под заплаха
8	Какво правим ние за нея – отговорът на Европа
10	Директивите за птиците и за местообитанията
12	Европейската екологична мрежа Натура 2000
14	Натура 2000 – част от живия ландшафт
16	Хората – в центъра на Натура 2000
18	Как Натура 2000 работи на практика?
20	Как да разберем дали сме успели
22	Натура 2000 – какво можеш да направиш ти, за да помогнеш?
24	Описание на фотографиите

Природата на Европа – богато наследство

Европа обхваща едва около 5 % от сушата на планетата. Въпреки малкия ѝ размер обаче, тя притежава поразително многообразие от растения, животни и ландшафти, много от които не се срещат другаде по света.

Това биологично богатство се дължи на разнообразния климат, релеф и геоложка структура. От Полярния кръг до топлото Средиземноморско крайбрежие, от върховете на Алпите до просторните равнини на Централна Европа, многообразието от природни дадености на нашия малък континент е впечатляващо.

Нашата отколешна връзка със земята е изиграла не по-малка роля за облика на природната среда на континента. От векове хората обработват и използват земните блага, в резултат на което са спомогнали за оформянето на множество т.нар. полу-естествени местообитания, богати на растителни и животински видове (сенокосни ливади, пасища осеяни със самотни дървета, формации от ерика и др.), чието съществуване зависи до голяма степен от поддържане традиционния начин на тяхното ползване.

Многообразието от националности, култури, езици и идентичности в Европа също рефлектира върху пейзажа около нас. Малко са местата по света, които притежават толкова многообразна и отчетлива мозайка от местообитания, природни и културни ландшафти, така гъсто преплетени на малка територия – ето това прави природата на Европа уникална.

Това е нашето природно наследство.

Природата – ценен ресурс

Само ако пазим природното си наследство, ние ще съумеем да съхраним богатството от растения, животни и местообитания на Европа за бъдните поколения.

Независимо дали живеем в града или на село, всички ние търсим контакт с природата. Да се полюбуваме на красивите пейзажи, да се поразходим, плуваме, спортуваме, да ловим риба, да почиваме или изучаваме света или просто да се порадваме на свежия въздух и песните на птиците. Този контакт съществено допринася за нашето здраве и благоденствие.

Но природата ни предлага много повече от присъщите си естетични стойности. Тя е източник на редица блага като храна, влакна, чиста вода, плодородна почва и много други. Влажните зони например, осигуряват естествена защита срещу наводнения, играейки ролята на сунгери, които задържат придошлата вода. Тръстиките спомагат за пречистването на замърсените води, като абсорбират токсичните вещества, пчелите опрашват растителните култури а торфищата са естествени депа за въглероден диоксид (CO_2), главният сред парниковите газове, причинители на глобалното затопляне.

Преди всичко, природата е основен източник на доходи за безброй хора, които ползват природните ресурси по устойчив начин. Екстензивното животновъдство например, се практикува на обширни територии в Европа и осигурява поминък на милиони хора.

ЦЕНИМ ЛИ ДОСТАТЪЧНО НАШАТА ПРИРОДА?

Картината с маковите полета на Моне е оценена на 5–50 млн евро, а истинските макови полета струват 5000 евро/ха.

Природата –
част от нашата
идентичност

Едно скорошно проучване за
икономическата стойност на три
национални парка в Уелс показва,
че парковете са създали около
12 000 работни места и генерират
приходи в размер на ок. 250 млн
евро годишно.

Природата ... под заплаха

Природата на Европа е под растяща заплаха. Популациите на видовете намаляват с тревожни темпове и много ценни естествени и полу-естествени местообитания бързо изчезват. Днес, повече от половината от бозайниците в Европа и една трета от нашите влечуги, риби и птици са застрашени от изчезване.

До голяма степен тази загуба на видове се дължи на унищожаването и фрагментирането на техните местообитания. Много от тези местообитания се смаяват и изчезват, отстъпвайки място на по-интензивното земеползване, на големите инфраструктурни обекти, каквито са пътищата например, и постоянното разпростиране на урбанизираните територии.

Само за няколко десетилетия половината от влажните зони на Европа са пресушени за ползване на земите за селскостопански и други цели. Почти три четвърти от дюните във Франция, Италия и Испания са изчезнали под безмилостния натиск на масовия туризъм.

В последно време промените в климата са основна грижа както за хората така и за биоразнообразието, наред с продължаващото навлизане на чуждоземни инвазивни видове, които заемат нишата на местните растения и животни. Други основни заплахи за природата са замърсяването, неустойчивото използване на природните ресурси и запустяването на земите.

БЕДСТВИЕТО С ТАНКЕРА ПРЕСТИЖ

През ноември 2002 г. в близост до крайбрежието на северна Испания потъна танкера „Престиж“. В резултат на това събитие във водите на Атлантическия океан се изляха 64 000 тона нефт, които причиниха смъртта на 300 000 морски птици (главно кайри, тънкоклюни кайри, гагарки и др). Щетите нанесени върху риболова, туризма и природното наследство по дължината на 3 000 км брегова ивица са изчислени на близо 5 милиарда евро. Около 30 000 души работещи в риболовния сектор и производството на аквакултури бяха директно засегнати. Няколко местни риболовни организации декларираха 80% спад на улова.

Застрашени са не само редките видове, като мечките, някои видове пеперуди или ендемичните растения. Популациите на домашното врабче, например, също намаляват драстично през последните 20 години поради загубата на местообитания. Повечето от ерикоидните полета на Европа също са вече изчезнали. Вследствие на това, популациите на редица видове, които зависят от тези местообитания, като например ливадния гушер и пъстрогушото коприварче също намаляват.

Намаляващи
Стабилни

Спад в популациите на домашното врабче на територията на ЕС:
източник БърдЛайф Интернешънъл 2005

Какво правим ние за нея

— отговорът на Европа

В отговор на тези тревожни спадове в популациите на много видове, хората в цяла Европа изразиха нарастващото си безпокойство за загубата на своето природно наследство и биоразнообразие, от които нашето здраве и благоденствие силно зависят.

Правителствата на страните-членки отговориха на тази загриженост и на Срещата на върха през 2001 г. в Гьотеборг се задължиха да спрат загубата на биоразнообразие в Европа до 2010 г.

Тъй като природата не познава държавните граници, такава амбициозна цел може да бъде постигната единствено чрез координирани усилия и обединени ресурси.

Реките, като Дунав например, преминават през много страни. Ако една от тях увреди част от реката, то всички страни, които се намират надолу по течението ще са потърпевши. Мигриращите птици прекосяват Европа надлъж и на шир в търсене на места за почивка, хранене и гнездене. Ако местообитанията на даден вид са защитени само в една част на континента, а в друга не са, шансовете за оцеляването на вида са неизбежно по-малки.

Европейското законодателство определя общи стандарти за опазването на природата в ЕС и дава възможност на всички 27 страни-членки да работят заедно, в условията на солидна законова рамка, за съхраняването на нашите най-уязвими видове и природни местообитания.

Връщайки се от своите зимовища на юг към гнездовите си територии в Северна Европа, сивите жерави прекосяват целия континент. Благодарение на европейското законодателство, важните за вида места по дължината на целия миграционен път са защитени. В резултат, популацията на сивите жерави в ЕС нараства.

• Natura 2000 места, обявени за опазването на сивите жерави, октомври 2008

Директивите

за птиците и за местообита

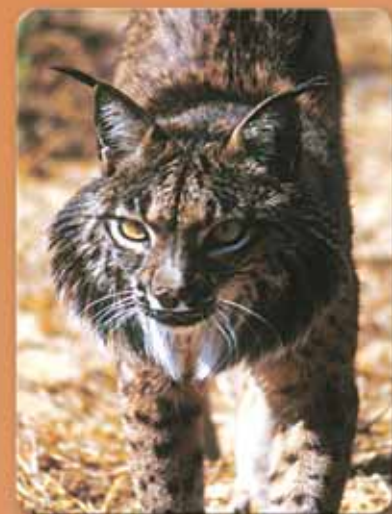
Двата стълба на европейското природозащитно законодателство са Директивата за опазване на птиците и Директивата за опазване на местообитанията.

► **Директивата за птиците** е приета през 1979 г. и има за цел защитата на дивите птици и техните най-важни местообитания на територията на ЕС. Директивата слага край на някои дейности, като притежаването и продажбата на диви птици или неселективните метод за убиване и въвежда ред в други, като лова например, като осигурява практикуването им по устойчив начин.

Директивата също така изисква от всички страни-членки да поставят под защита най-важните места за мигриращите птици и тези за над 190 застрашени вида птици, и да обърнат особено внимание на влажните зони от международно значение.

► През 1992г. Европейският съюз приема **Директивата за опазване на местообитанията**. Тя въвежда подобни на Директивата за птиците мерки, с цел опазване на останалите представители на дивия свят, но разширява обхвата и включва над хиляда вида редки, застрашени и ендемични растения и животни. За първи път с този документ обект на защита стават и 230 редки и характерни типове природни местообитания.

Тези Директиви представляват най-амбициозната и мащабна инициатива за опазване на нашето природно наследство, подемана някога в ЕС.

ИБЕРИЙСКИЯТ РИС (*Lynx pardinus*)

Иберийският рис е един от най-застрашените видове бозайници в света, от които днес са останали само около 100–150 животни. Интензивното земеделие и развитието на инфраструктурата (като изграждането на нови пътища например) са разпокъсали местообитанията му до такава степен, че днес видът се среща само в няколко изолирани находища в Югозападна Испания и Португалия. Незаконният отстрел и улов с капани, както и загиването му по пътищата, допринасят за неблагоприятната му съдба. Друга заплаха за риса е драстичният спад на популацията на основната му плячка – заека подземник, в резултат от епидемия от смъртоносно заболяване миксоматоза. Ако не се възстанови, иберийският рис ще се окаже първият вид котка, изчезнала от лицето на Земята след саблезъбите тигри, живели преди около 10 000 години.

НИЯТА

Палитрата от природни местообитания, обект на Директивата за местообитанията е разнообразна - от първичните гори на Скандинавия до варовиковото морско дъно на бреговете на Атлантика и пъстрото многообразие от цветя в алпийските ливади. Застрашените видове като бухалът, голямата огнена синевка, растението източно котенце, днес също са защитени

Европейската екологична мрежа Натура

В сърцето на двете директиви е залегнало създаването на европейска екологична мрежа от защитени зони, наречена Натура 2000.

Всяка страна определя и обявява Натура 2000 зони, за да запази редките местообитания и видове, които се срещат на нейната територия. Понастоящем в мрежата са включени над 25 000 зони. Общата им площ е значителна – почти една пета от суходоземната и значителна част от морската територия на ЕС е включена в мрежата. Това прави Натура 2000 най-голямата система от защитени територии в света.

Местата от мрежата варират по площ от 1 ха до 5000 км², в зависимост от видовете или местообитанията, които опазват, но повечето са с размери около 100–1000 ха. Някои защитени зони са в отдалечени области, но голяма част от тях формират неделима част от заобикалящата ни среда и съдържат разнообразни местообитания, буферни зони и други елементи от ландшафта.

Натура 2000 обхваща не само най-редките видове и местообитания на Европа, но също така е убежище за безброй други животни и растения, които макар и по-обикновени, са също толкова важна част от нашето природно богатство.

Директива за
местообитанията

Приложение I:
Типове
место-
обитания
Приложение II:
Видове

Национален
списък от
места

2000

БИОГЕОГРАФСКИ РЕГИОНИ

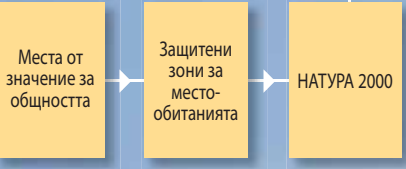
Европейският съюз обхваща 9 биогеографски региона, всеки от които се отличава с комбинация от характерни растителност, климат, топографски и геологични елементи. На ниво биогеографски район е по-лесно да се оценят и обобщят популационните тенденции на видовете и местообитанията, защото са поставени в сравними и близки природни условия, независимо от политическите и административни граници.

Бореален
Атлантически
Континентален
Алпийски
Панонски
Степен
Черноморски
Средиземноморски
Макаронезийски

Директива за птиците

Специални защитени зони

КАК СА ИЗБРАНИ МЕСТАТА ОТ НАТУРА 2000?

- ЕТАП 1: Първата стъпка се осъществява от страните членки. Всяка страна идентифицира местата, които са от значение за опазването на видовете и местообитанията, включени в Директивата за местообитанията, които се срещат на нейната територия. Изборът трябва да бъде направен на изключително екологична научна основа.
- ЕТАП 2: Страните-членки изпращат своите списъци от Натура 2000 места до Европейската комисия. Осъществява се последваща оценка на подадената информация на ниво биогеографски региони и в партньорство със съответната страна-членка, заинтересованите организации, независими научни експерти и неправителствени организации се определят местата от значение за Общността. Ако списъкът, подаден от държавата членка се окаже недостатъчен, т.е. не обхваща всички значими места, то тя се задължава да обяви още места с цел да допълни мрежата.
- ЕТАП 3: Това е последният етап, в който държавата членка трябва формално да защити местата и да осигури тяхното адекватно управление или възстановяване до ниво, в което те да изпълняват своята функция.

За видовете от Директивата за птиците, местата се определят от страните членки и след оценка директно се включват в мрежата Натура 2000

Натура 2000 – часть от живия ландшафт

Хората често свързват опазването на природата със строгите природни резервати, където са изключени всякакви човешки дейности. Натура 2000 се основава на друг подход. Тя приема, че човекът е неразделна част от природата и те заедно работят в тясно сътрудничество.

Действително много места от Натура 2000 са ценни, поради начина, по който са били управлявани и експлоатирани от човека. В такива случаи е важно да се осигури продължаването на тези дейности (каквото е екстензивното животновъдство например) и в бъдеще.

Докато със сигурност в Натура 2000 ще има и строги природни резервати, където човешките дейности са ограничени заради опазването на редки животни, растения и местообитания, в по-голямата част от местата в мрежата ще продължава осъществяването на човешките дейности, но разбира се при условия, щадящи биоразнообразието.

По този начин мрежата Натура 2000 подкрепя принципа за устойчиво развитие. Нейната цел не е да спре икономическите дейности, а по-скоро да постави параметрите, с които те да се осъществяват в съчетание с опазване биоразнообразието на Европа.

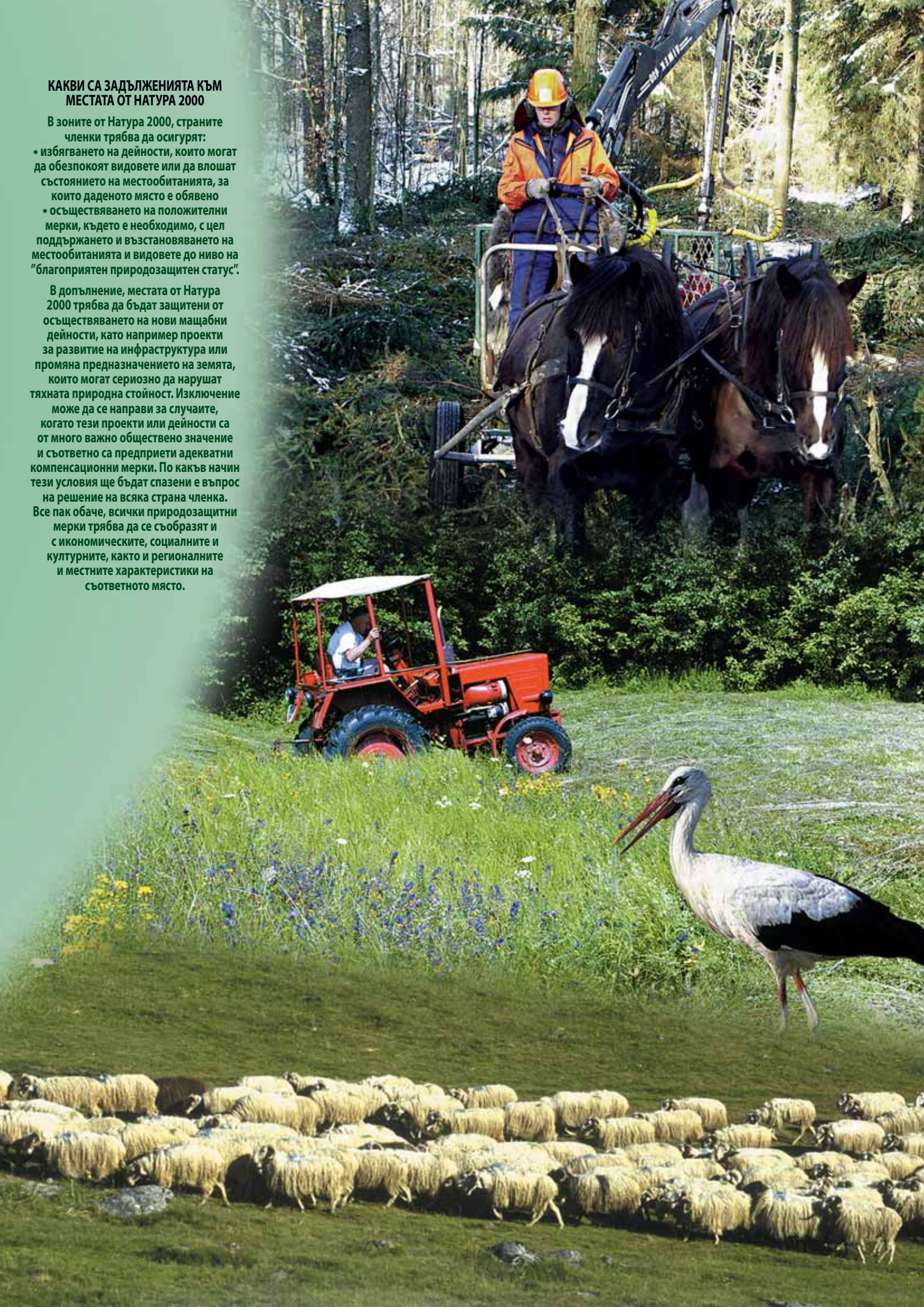

КАКВИ СА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА КЪМ МЕСТАТА ОТ НАТУРА 2000

В зоните от Натура 2000, страните членки трябва да осигурят:

- избягването на дейности, които могат да обезпокоят видовете или да влошат състоянието на местообитанията, за които даденото място е обявено
- осъществяването на положителни мерки, където е необходимо, с цел поддържането и възстановяването на местообитанията и видовете до ниво на "благоприятен природозащитен статус".

В допълнение, местата от Натура 2000 трябва да бъдат защитени от осъществяването на нови мащабни дейности, като например проекти за развитие на инфраструктура или промяна предназначението на земята, които могат сериозно да нарушат тяхната природна стойност. Изключение може да се направи за случаите, когато тези проекти или дейности са от много важно обществено значение и съответно са предприети адекватни компенсационни мерки. По какъв начин тези условия ще бъдат спазени е въпрос на решение на всяка страна членка. Все пак обаче, всички природозащитни мерки трябва да се съобразят и с икономическите, социалните и културните, както и регионалните и местните характеристики на съответното място.

Хората –

в центъра на Натура 2000

От всички краища на Европа вече има примери за това, как Натура 2000 работи на практика.

В повечето случаи се изискват само минимални промени в дейностите, за да се осигури съответствие между настоящите ползвания на земята с изискванията за опазването на целевите видове и местообитания. Косенето на ливадите например, трябва да се осъществява няколко седмици по-късно за да може малките на наземно-гнездящите птици да се оперят и успешно напуснат гнездата. Също така трябва да се избягва безпокойството по времето, когато животните се размножават, хранят или почиват на съответна територия.

Разбира се ще има и случаи, когато промените ще са по-значителни с цел да се предотврати увреждането на мястото или за да се помогне за неговото възстановяване до благоприятно състояние.

Независимо какъв е случаят обаче, е много важно хората, които живеят и работят в Натура 2000 местата да бъдат тясно въввлечени при взимането на решенията за дългосрочните мерки на управление. От собственици и ползватели на земи, правителствените институции, представителите на индустрията до туристическия бизнес, природозащитниците, местните общности и загрижени граждани – всеки има важна роля за успеха на Натура 2000 и спиране загубата на биоразнообразие.

ОТНОШЕНИЕ КЪМ ГОЛЕМИТЕ ИНФРАСТРУКТУРНИ ПРОЕКТИ

Проектите, които изискват значителна промяна в ползването на земите в място от мрежата Натура 2000 (например изграждането на нов път, превръщането на ливада в горска плантация с комерсиална цел и др.) трябва първо да бъдат подложени на оценка. Тя ще определи дали проектът ще окаже значително влияние върху природната стойност на мястото. Ако въздействието не е съществено, то проектът може да се осъществи. Ако влиянието е значимо, тогава се проучват и избират алтернативи, които имат минимален ефект върху мястото – например промяна маршрута на път, като се избере друго място, което е извън Натура 2000. В изключителни случаи, вредни за мястото проекти също могат да се изпълнят, но единствено когато те са от изключителен обществен интерес и не съществуват никакви други алтернативи. В такива случаи трябва да се предприемат компенсационни мерки (например да се възстанови друга територия, която да играе същата екологична роля, както увреденото място от Натура 2000), за да не се компроментира мрежата.

УСТОЙЧИВОУПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИ В ИЗТОЧНА ГЕРМАНИЯ

С площ от 150 км², буковата гора в Хайних е една от най-големите от този вид в Европа. След обединението на Германия, регионалното правителство на Тюрингия обявява значителна част от гората за национален парк и за Натура 2000 място. Асоциацията на собствениците на земи, които притежават по-голяма част от земята били отначало силно против обявяването на мястото за защитена територия и Натура 2000, страхувайки се, че това ще ограничи използването на гората за стопански цели и ще намали икономическата им полза. Но природозащитните институции скоро успокоили техните страхове: асоциацията практикувала форма на изборно стопанисване, което включва добиването на възрастните дървета чрез ротационна система, съвместима с опазване биоразнообразието на гората. Двете страни подписали споразумение за сътрудничество, определящо как да се експлоатират горските ресурси и същевременно да се запази ценните местообитания и видовете в тях. Благодарение на това споразумение, собствениците продължили да печелят от своите гори без да се налага да правят мащабни сечи.

ЗЕМЕДЕЛИЕ В СТЕПИТЕ НА КАСТРО ВЕРДЕ, ПОРТУГАЛИЯ

В обширните степни полета на Кастро Верде в Южна Португалия се практикува традиционно екстензивно отглеждане на зърнени култури без напояване, като през 2-3 г. земята се оставя незасята. Възникналото в резултат от тази практика полу-естествено местообитание има изключителна природна стойност, особено за птиците. Нарастващата конкуренция от интензивното производство на зърнени култури обаче, принуждава много земеделци да изоставят земите си и да търсят работа в други сектори. Това оказва сериозно негативно влияние както върху местната икономика, така и върху птиците. С включването на Кастро Верде в мрежата Натура 2000, природозащитниците и фермерите решават да обединят усилията си и да лобират правителството за въвеждането на агро-екологична схема, която да подкрепи фермерите и да им позволи да продължат да практикуват традиционният тип земеделие. Схемата доказва своята ефективност и днес над 350 км² степни земи отново се управляват екстензивно и популациите на птиците са възстановени в значителна степен.

Как Натура 2000 работи на практика?

ЧИСТА И ЗДРОВОСЛОВНА ВОДА ВЪВ ФРАНЦИЯ

Регионът Оверн в Централна Франция е известен с изобилието си на прясна вода. Повечето от нея идва от р. Лоара, чиито извори се намират високо в Централния масив. Река Алие, един от притоците на Лоара, осигурява 70% от питейната вода на жителите на гр. Клермон Феран и околностите му. За да гарантира запазване високото качество на водата в стандарти, достатъчни за да се ползва за питейни нужди, градският съвет създава

специални защитени зони около местата на водохраненията. Тъй като тези места изискват висока степен на контрол и управление и същевременно са включени и в мрежата Натура 2000, защото представляват забележителни алувиални гори, местните власти се обръщат за съдействие към природозащитните организации. Двете страни подписват споразумение за сътрудничество, с което определят какво трябва да бъде направено за да се гарантира качеството на водата и същевременно да се поддържа високата природна стойност на местата. В резултат жителите на Клермон Феран не само имат постоянен източник на чиста питейна вода, но също и привлекателен природен резерват в своя „заден двор“.

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ВЛАЖНИ ЗОНИ В ЗАПАДНА ГЪРЦИЯ

Делтата на Амвракикос представлява обширен комплекс от влажни зони, простиращи се на стотици километри. Тази бракична среда е идеално местообитание за водоплаващи птици, включително и редкия къдроглав пеликан. През 80-те години на миналия век част от делтата е пресушена, за да се използва земята за селскостопански цели. Начинанието не се радва на успех защото почвите са силно засолени. Тогава Регионалната Агенция по развитието решава да насочи усилията към най-ефективното използване на природните дадености. Международно известна със своето богато биоразнообразие, делтата представлява идеално място за развитието на еко-туристически продукти. Значителна част от делтата бива възстановена до естественото и състояние. Съвместно с местните заинтересовани страни се разработва интегриран план за управление на мястото, който да поощрява практики, които са съвместими с принципите на Натура 2000. Съдейки по силната подкрепа от страна на местното население и наплива от туристи, този подход за управлението на Амвракикос се оказва печеливш!

НАБЛЮДЕНИЕ НА КИТОВЕ ОКОЛО АЗОРСКИТЕ ОСТРОВИ

Дълбоките води около Азорските острови, разположени навътре в Атлантическия океан, изобилстват от морски обитатели. Архипелагът е едно от най-подходящите места в Европа за наблюдение на китове и делфини. Наличието на такова ценно биоразнообразие представлява огромен потенциал за развитието на еко-туризъм, който обаче може да бъде изключително увреждащ, ако не се провежда правилно. За да осигури професионалното провеждане на туристическите инициативи за наблюдение на китове, местното правителство въвежда задължителен правилник за наблюдението на морската фауна в местата от Натура 2000. В замяна на това, че се съобразяват с правилата, на местните бизнеси се осигуряват ценни обучения по мениджмънт и по опазване на морското биоразнообразие. Благодарение на това сътрудничество, Азорските острови много бързо си спечелват международна репутация на място за наблюдение на китове и в резултат на това местните бизнеси просперират.

Много от инициативите, представени на тази страница, са финансирани по програма Лайф. Европейският фонд Лайф+ разполага с минимум 800 млн. евро на разположение за периода 2007–2013г., за проекти за опазване на биоразнообразието и околната среда, включително и за подкрепата на добри практики или демонстрационни проекти в места от Натура 2000.

<http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>

ЕЛЕКТРОПРЕНОСНИ КОМПАНИИ ПОМАГАТ ЗА ОПАЗВАНЕТО НА РЕДКИ ВИДОВЕ ПТИЦИ В ИСПАНИЯ

В региона Арагон се произвежда по-голямата част от електричеството на Испания. За съжаление обаче, гъстата електропреносна мрежа се оказва основна причина за смъртта на множество птици, включително и за силно застрашеният брадат лешояд. Много от птиците биват убивани от къси съединения при сблъсък им с високоволтажните жици. За да разреши този сериозен проблем, местното правителство започва да работи в тясно сътрудничество с електропреносните компании. Те решават да приспособят над 350 км жици, които преминават през местата то Натура 2000, така че да станат безопасни за птиците. В резултат от това сътрудничество, броят на убитите от къси съединения птици намалява драстично. Някои видове дори започват да гнездят върху специално поставени платформи по електрическите стълбове. Електропреносните компании се съгласяват от този момент нататък всички нови кабели да се полагат в земята.

ЖИВОТ В БЛИЗОСТ ДО ЕДРИ ХИЩНИЦИ В РУМЪНИЯ

В планината Вранча се намира втората по плътност популация от едри хищници в Румъния, а вероятно и на територията на ЕС. От векове наред хората са намерили начин да съжителстват в хармония с тези големи, потенциално опасни животни. Но в днешно време, много от традиционно използваните методи за охрана на стадата, каквито са овчарските кучетата, вече не се използват и резултатът е увеличен брой на жертвите. След присъединяването на Румъния към ЕС, Агенцията по опазване на околната среда създава свое местно звено, което да подпомогне фермерите да опазват своите стада и да ги компенсират в случай на загуби. Тази програма за компенсиране евентуално ще бъде включена в Европейския фонд за развитие за Румъния. Агенцията също така подпомага и разнообразяването на местната икономика чрез представянето на района като отлична дестинация за наблюдение на животни и растения в естествената им среда. Тук, в планината Вранча, най-накрая големите хищници и хората са се научили как да си съжителстват.

ОПАЗВАНЕТО НА ПРИРОДАТА ПОДПОМАГА МЕСТНИТЕ ФЕРМЕРИ В ДАНИЯ

В миналото долината на р. Варде представлявала сложна мозайка от солени ливади с висока екологична стойност. С времето тези местообитания постепенно били пресушени, за да направят място за интензивните земеделски практики, като производството на фуражи например. Когато обаче пазарът на интензивно произведените тревни гранули се сринал, местната организация на фермерите трябвало да намери алтернативен източник на приходи. Организацията стигнала до извода, че районът е много подходящ за екстензивно пашуване и косене, които от своя страна могат да получат финансова подкрепа чрез агро-екологичните мерки, но само ако ливадите бъдат оводнени отново т.е. възстановени в естествения им вид. Природозащитните организации свършили работата по възстановяването на местообитанията. Над 250 фермера подписали договори за получаване на субсидии от агро-екологичните мерки, като общият приход е около 1 млн. евро годишно. Тяхното бъдеще сега е далеч по-сигурно а влажните ливади са управлявани с мисъл и за биоразнообразието и околната среда.

ГОРСКОТО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ВЪВ ФИНЛАНДИЯ

Централна Финландия е основният район за производството на дървесина в страната. Повечето от земите са частна собственост и всички ограничения за ползване в обявените за Натура 2000 места било малко вероятно да се спазват. За това Регионалният съвет по околна среда решава, че най-добрият начин да убеди частните горски стопани да приемат Натура 2000 е да им предложи да се изготвят планове за управление, конкретно за техните собствени гори. Това означава да се оцени икономическият потенциал на горите за период от 10–20г. и да се уточни какво би могло да се направи от природозащитна гледна точка. Такъв практически подход не само подпомогнал собствениците да управляват своите ресурси по-ефективно и да получават по-големи приходи, но също така спомогнал и за това да се разсеи мита, че Натура 2000 означава да се забрани използването на горите за икономически цели.

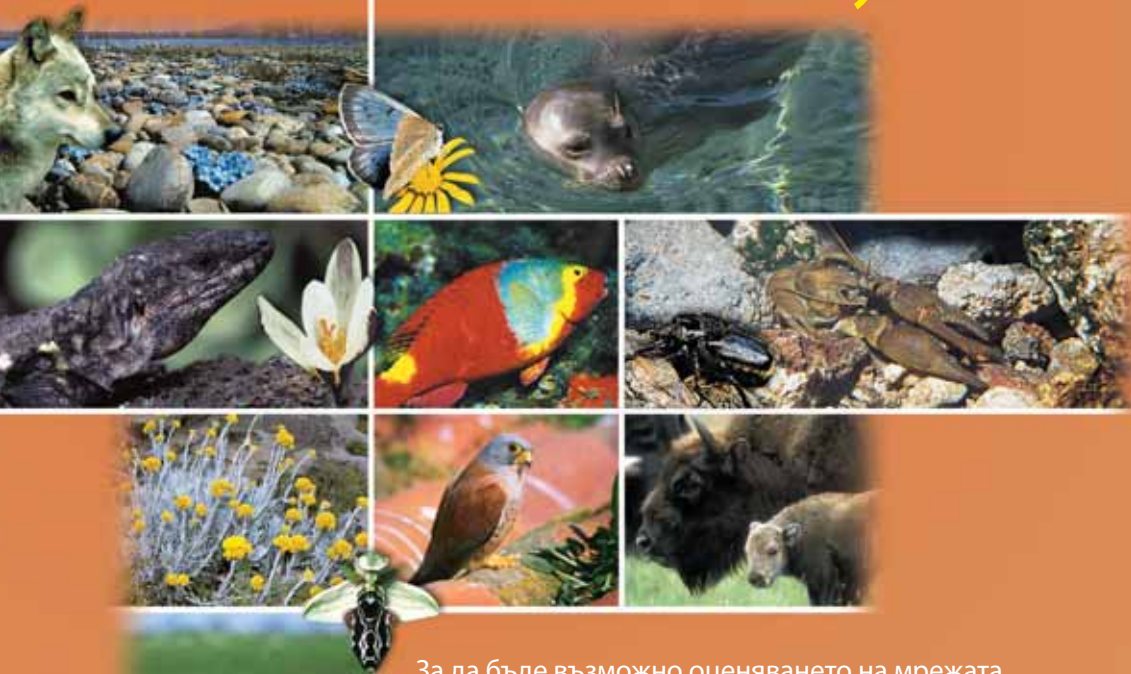

ВЛАСТИТЕ В АВСТРИЯ ВЪРНАХА РЕКИТЕ В СТАРИТЕ ИМ КОРИТА

Както повечето алпийски реки в Австрия, р. Обере Драу била „изправена“ и поставена в канал да се регулира нейният поток и да се осигури максимална площ за селскостопанските нужди – ниви до самия бряга на реката. Разбира се, с времето се доказало, че тези инженерни подходи причиняват повече загуби, отколкото ползи и то не само за биоразнообразието и околната среда. Без своите естествени меандри и речни местообитания, водата се движи с много по-висока скорост и по този начин причинява бърза ерозия на бреговете. Нивото на подпочвените води спаднало и фермерите започнали да се оплакват, че техните ниви се засушават. С включването на р. Обере Драу в мрежата Натура 2000, властите, отговарящи за реките решили да предприемат по-мек подход за управлението на реката. Възстановени били меандрите в участък от 40 км., страничните ръкави били отворени и влажните зони по поречието били възстановени. Това имало толкова сериозен положителен ефект както върху биоразнообразието, така и върху нивото на подпочвените води, че последвали подобни възстановителни дейности и в други части на реката.

Как да разберем дали сме успели?

За да бъде възможно оценяването на мрежата Натура 2000, е от съществено значение регулярно да се проследява природозащитният статус на местообитанията и видовете, които са включени в двете директиви на ЕС.

На всеки 6 години от страните-членки се изисква да докладват на Европейската комисия за природозащитния статус на видовете и местообитанията, които се срещат на тяхната територия, както и какви мерки са предприети за тяхното опазване. След това Европейската комисия оценява тази информация на над-национално ниво за да определи състоянието на всеки вид и местообитание на ниво ЕС.

Този процес не само спомага за оценяване успеха на мрежата Натура 2000, но също и за идентифицирането на проблемните области и местата, където природозащитните дейности трябва да се насочат или засилят.

ВДЪХВАНЕ НА НОВИ СИЛИ НА РЯДЪК ВИД ЕНДЕМИЧНА РИБА

На остров Родос живее рядък вид сладководна риба, наречена гизани, която се среща единствено тук и никъде другаде по света. Това малко животно е специалист по оцеляването! То прекарва целия си живот в сладководните реки, потоците и малките водни басейни на острова, борейки се с условията на ледените, замръзващи води през зимата и пресъхващите водоеми през горещините на лятото. Повечето от местообитанията на вида днес са включени в мрежата Натура 2000 и са предприети мерки за регулиране на водоотделянето и всякакви други увреждащи дейности. Скоростно проучване на състоянието на вида показва, че популациите на гизани се възстановяват в резултат на предприетите действия. Също така стремежа за оцеляване на вида в трудните условия е грабнал сърцата и умовете на местните жители и туристите. Дори има изграден и посетителски център, посветен на този рядък ендемичен вид сладководна риба.

ОПАЗВАНЕ НА ПРИЛЕПНИТЕ ПЕЩЕРИ В СЕВЕРНА ЕВРОПА

Едни от последните убежища за северните видове прилепи в Европа се намират в района, където си граничат Белгия, Люксембург и Германия. За съжаление много от естествените и традиционни места за хибернация на прилепите в района, каквито са пещерите, са били унищожени заради туристически цели. Но благодарение на историята има и алтернативи. Районът е като решето от подземни тунели и бункери, останали от военните времена в Европа, както и от множество изоставени мини и военни укрепления. Над 150 от тези места, които се използват успешно от прилепите, днес са включени в Натура 2000 и са затворени за хората. В отговор на тези действия, за първи път от 50г. насам, популациите от прилепи в тези места са стабилни.

ЦАРСКИТЕ ОРЛИ ОТНОВО ЛЕТАТ НАД УНГАРИЯ

Царският орел е голяма, величествена птица, която се среща в степните равнини на Карпатския басейн. Основното му находище на територията на ЕС е в Унгария, но през 80-те години на миналия век, там били останали едва 10-20 двойки. Националната организация за опазване на птиците тогава предприела осъществяването на мащабна спасителна операция за опазването на вида. Над 10 000 електрически стълба били обезопасени с цел предотвратяването на къси съединения при сблъсък на птиците с жиците, гнездата били охранявани, младите птици били маркирани и проследявани с помощта на радиопредаватели, болните и наранени птици били лекувани. Най-съществената мярка обаче била включването на местните фермери и горски стопани в спасителната акция, чрез поддържането на екстензивно земеделие и избягване на сечи в ключовите райони на гнездене. Благодарение на всички тези дейности, през 2005г. популацията на вида наброявала 75-80 гнездящи двойки.

РЕИНТРОДУКЦИЯ НА ДИВИ КОЗИ В АПЕНИНИТЕ

На времето дивите кози абруци бродели свободно из високите части на Апенините в Централна Италия. Прекомерният лов и загубата на местообитанията обаче довели до ръба на изчезване на този ендемичен подвид. До средата на 20 век популацията се сринала до 20 индивида. Природозащитните власти тогава решили да създадат станция в района за размножаване на затворено и да реинтродуцират малко ядро от кози във внимателно подбрани райони на планината. Тази дейност била съпроводена с мащабна информационна кампания и стриктен контрол над лова и туристическите дейности. От началото на програмата до днес, популацията на козите нараснала до около 1000 индивида – най-големият брой през последния век.

ГОЛЕМИЯТ ВОДЕН БИК ОТНОВО ОГЛАСЯВА БЛАТАТА В АНГЛИЯ

Големият воден бик е потайна птица, която се среща основно в блатата и просторните тръстикови масиви. Характерното обаждане на мъжките е често единственият знак за присъствието на вида. През изминалия век, числеността на големия воден бик драстично намалява в цяла Европа, основно поради унищожаването на неговите местообитания. В Обединеното Кралство тази тенденция не е по-различна. До 1997г. популацията на вида на територията на страната спада до 11 пеещи мъжки и е било сигурно, че големият воден бик ще изчезне, ако нищо не се направи. Предприемат се спешни мерки за възстановяването на съществуващите местообитания на вида, както и създаването на нови тръстикови масиви в стратегически места в цялата страна за да може големият воден бик евентуално да разшири своя ареал на разпространение. В резултат, за последните седем години популацията му е нараснала 5 пъти, превръщайки тази инициатива в една от най-големите успешни природозащитни акции във Великобритания.

В ПОМОЩ НА РАСТИТЕЛНОСТТА

На Канарските острови се среща едно от най-голямото многообразие от растителни видове в Европа. В същото време обаче, ограниченото разпространение на островните видове ги прави силно уязвими към всяка промяна в околната среда. Някои видове като *Sambucus palmensis* например са толкова редки днес, че защитавайки само тяхното местообитание не е достатъчно. Правителството на Канарските острови започва програма за възстановяване на тези видове, взимайки семена от диви растения и засаждайки и отглеждайки растения в специални разсадници с цел да ги засади след това на подходящи места из островите. В резултат на тези дейности популацията на *Sambucus palmensis* вече се е увеличила четворно. Също така има и достатъчно подходящи места за реинтродукцията му: над 30% от територията на Канарите е обявена за Натура 2000 заради забележителното им биоразнообразие.

Натура 2000 –

КАКВО МОЖЕШ ДА НАПРАВИШ ТИ, ЗА

Има редица неща, които всеки един от нас може да направи, без значение къде в Европа живее, за да допринесе за целите на мрежата Натура 2000:

- Да намери и опознае Натура 2000 местата наоколо; много от тях предоставят прекрасни възможности за разходка, забавление, екскурзии за наблюдение на животни и растения и други дейности за цялото семейство.
- Да доброволства за да помогне за опазването и управлението на природните територии наоколо. Природозащитните организации винаги имат нужда от доброволци при осъществяването на тези дейности.
- Да заведе децата си до близкото Натура 2000 място за да изучават и опознават неговите обитатели. Тези места са идеални класни стаи на открито, които насърчават както децата, така и възрастните да практикуват здравословни дейности и изучават дивия свят.
- Да създаде животински рай в част от двора си или в близката градска градина, като засади местни видове растения, богати на нектари, като създаде малък водоем или като направи купчина от клони, в която насекомите да зимуват.
- Да подкрепи местната икономика в и около Натура 2000 местата купувайки местни, природо-съобразни и сезонни продукти, което подпомага управлението на местообитанията и видовете, срещащи се в съответното място.

Която и възможност да избереш, споделяй своя опит с другите и ги насърчавай да се интересуват от Натура 2000 – най-вече защото, **това е природата на Европа за теб!**

да помогнеш?

ЗА ДА РАЗБЕРЕТЕ ПОВЕЧЕ ЗА МРЕЖАТА
НАТУРА 2000, ПОСЕТЕТЕ ИНТЕРНЕТ
СТРАНИЦАТА НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

[http://ec.europa.eu/environment/nature/
index_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm)

Всички
фотографии в
публикацията
са защитени с
авторски права
и не могат да
бъдат използвани
без писмено
разрешение
за това от
съответните
фотографи.

КОЛАЖ НА КОРИЦАТА © K. Taskinen; © J. Luhta;
© P. Creed; © R. Hoelzl/4nature; © P. Creed;
© J. Luhta; © B. Gibbons/Natural Image;
© New Forest LIFE Partnership;
© G. Logan/SNH **ОСНОВНА СНИМКА** © A. Zanetti
СЪДЪРЖАНИЕ © S. Bickel/BBOWT

СТРАНИЦА 2 **Abernethy Forest (UK)** © K. Sundseth; **Elsenborn meadows (BE)** © F. Vassen;
Dorset heaths (UK) © J. Houston; **Bluebell woods (BE)** © K. Taskinen; **Lech Valley (AT)** © A. Vorauer
(www.4hour.cc); **Southern Greece (EL)** © B. Gibbons/Natural Image; **Hohe Tauern NP (AT)** © M. Fritz;
Relictual grasslands, Ardèche (FR) © P. Collin/ENC; **Hungarian wetland (HU)** **КОЛАЖ** **Grass-of-**
Parnassus © A. Gagg; **Betony** © P. Creed; **Small red damselfly** © B. Gibbons/Natural Image; **Boletus**
erythropus © P. Creed; **Stoat** © Nature Photographers; **Eleonora's falcon** © M. Ravasini; **Southern**
gentian © P. Creed; **Spotted fritillary** © J. Asher; **Fire salamander** © E. van Uchelen/Saxifrage
СТРАНИЦА 3 **Red kite** © M. Read; **The Burren (IE)** © www.burrenbeo.co; **Waddensea seals (NL)**
© A. Maywald; **Lapland (FI)** © J. Luhta; **Čepkeliai bog pool (LI)** © V. Monsevičius; **Hortobágy NP (HU)**
© L. Lisztes; **Danube Delta (BU)** © www.deltaresort.com; **The Julian Alps (SL)** © T. Jesenčnik/TNP;
Sardinian coast (IT) © K. Sundseth; **Dehesas (ES)** © Fundación Global Nature – Extremadura; **Hainich**
beech forest (DE) © T. Stephan; **Maidea (PT)** © M. Freitas

СТРАНИЦА 8 **EU flags; Wigeon in flight** © D. Kjaer; **Danube floodplain (AT)** © H. Dolecek;
Banded demoiselle (SL) © J. Petutschnig, Umweltbüro Klagenfurt; **Gothenburg Summit (2001)**
© A. Andersson; **Danube River (AT)** © NP Donau Auen; **Gothenburg Summit (2001)**
© A. Andersson; **Hawksbill turtle (EL)** © Archelon; **КОЛАЖ** **Kingfisher** © D. Kjaer
СТРАНИЦА 9 **Cranes, Champagne Ardenne (FR)** © A. Balthazard/LPO; **Dancing cranes (FI)**
© J. Luhta; **Cranes in mires (FI)** © J. Luhta; **Cranes in flight (EE)** © M. Kose; **Cranes in Gallocantera**
(ES) © A. Torres; **Cranes with chick (FI)** © J. Luhta cut out **Flying crane** © P. Dubois

СТРАНИЦА 10 **Lady's slipper (AT)** © Archiv Abt. Umweltschutz; **Black-throated diver (FI)**
© J. Luhta; **Short-beaked common dolphin (EL)** © S. Agazzi (<http://www.tethys.org>); **Bearded**
vulture (AT) © EGS-Österreich/N. Roth-Callies; **Rosalia alpina (FR)** © J. Asher; **European mink (EE)**
© T. Maran; **Cyprus mouflon (CY)** © A. Antoniou; **European pond terrapin** © E. van Uchelen/
Saxifraga; **Isoplexis chalcantia, Canary Islands (ES)** © Consejería de Medio Ambiente del
Gobierno de Canarias; **Iberian lynx (ES)** © Proyecto LIFE Lince Junta de Andalucía **КОЛАЖ** **Collared**
flycatcher (CZ) © J. Hlasek; **Calypso orchid (FI)** © M. O'Brian; **Marsh fritillary (UK)** © J. Asher
СТРАНИЦА 11 **Boreal forest (FI)** © K. Sundseth; **Eagle owl (EE)** © M. Kose; **Limestone**
pavement (UK) © P. Creed; **Large copper (FR)** © J. Asher; **Eastern pasqueflower (CZ)** © J. Hlasek;
Poet's narcissus, hay meadow, Pyrenees (FR) © P. Creed

СТРАНИЦА 16 **Children at Weidmoos (DE)** © Gem. Lamprechtshausen; **Grindenschwarzwald**
(DE) © Abt. Landespflege, Arbeitsbereich Wildökologie; **Ministry officials (DE)** © Rädle; **Hunting**
(FR) © FAGE; **Stakeholders in Tirol (AT)** © Archiv der Abteilung Umweltschutz, Amt der Tiroler
Landesregierung; **Schütt-Dobratsch NP (AT)** © LIFE-Project Schütt-Dobratsch; **Agricultural**
advisors, Termoncarragh (IE) © C. Keena; **New Forest LIFE Partnership (UK)** © New Forest LIFE
Partnership; **Hiking (FR)** © F. Flavier **СТРАНИЦА 17** **Hainich beech forest (DE)** © Nationalpark
Hainich; **Black woodpecker (LV)** © V. Larmanis; **Castro Verde (PT)** © K. Sundseth;
Shepherding (ES) © Fundación Global Nature

СТРАНИЦА 18 **Vavre et Foret du Moulin (FR)** © LN, CEPA, J. Saillard, Fédération des
Conservatoires d'espaces naturels; **Otter** © P. Glendell/English Nature; **Lagarou lagoon (EL)**
© G. Rousopoulos; **Dalmatian pelican (EL)** © A. Ivanenko; **Whale watching, Azores (PT)**
© F. Cardigos/ImagDOP; **Sperm whale (PT)** © J. Fontes/ImagDOP **СТРАНИЦА 19** **Adjusting**
power cables Aragon (ES) © Red Elctrica de España; **White stork nesting on power cables (ES)**
© Red Elctrica de España; **Learning to live with large Carnivores (RO)** © Silviu Chiriac, LIFE
project; **Brown Bear (RO)** © Silviu Chiriac, LIFE project; **Varde meadows (DK)** © S. Mariegaard;
Corncrake (LV) © A. Petris; **Foresters (FI)** © P. Kulmala; **Siberian jay (FI)** © J. Luhta; **Obero Drau**
(AT) © I. Hoffman, ecoconsult.com; **Kingfishers** © J. Zmólnig

СТРАНИЦА 4 Food Fair (HU) © F. Kis/WWF Hungary; **Birdwatching Waddensea (DE)** © M. Stock; **Diver in the Azores (PT)** © P. Wirtz/ImagDOP; **Fishermen (ES)** © SEO/BirdLife; **Great Kemer Bog (LV)** © K. Sundseth; **Forestry (SE)**; **River Ain (FR)** © G. Brevet; **Production of cork (ES)** © APCOR **СТРАНИЦА 5 Yllas NP (FI)** © K. Taskinen; **Poppy field (UK)** © P. Creed

СТРАНИЦА 6 Floods, Oxford (UK) © Newquest; **Benidorm (ES)**; **Peat extraction (IE)** © Bord na Mona; **Intensive agriculture (DE)** © D. Miletich/4nature; **New motorway (PT)** © LPN; **Tank tracks, Salisbury Plain (UK)** © MOD; **Waste dumping (UK)** © Wiltshire Wildlife Trust; **Construction site, Sicily (IT)** © DG Regio; **Ochre pollution (UK)** © P. Wakely/English Nature; **Prestige disaster clean-up operation (ES)** © El Correo Gallego **СТРАНИЦА 7 House sparrow (UK)** © D. Kjaer; **Brown bear (FI)** © J. Luhta; **Omphalodes littoralis (FR)** © P. Creed; **Wildmoor Heath (UK)** © J. Asher; **Dartford warbler (UK)** © D. Bright; **Apollo butterfly (FR)** © J. Asher; **Sand lizard (UK)** © B. Gibbons/Natural Image

СТРАНИЦА 12 Triglav NP (SI) © J. Mihelec; **Wetland and egrets (SK)** © A. Popovic; **Kuronian spit (LT)** © Z. Markvenas; **Bialowieza Forest (PL)** © B. Gibbons/Natural Image; **Upper Teesdale (UK)** © P. Creed; **Coastal habitat (MT)** © V. Mercieca/The Gaia Foundation; **Alpine meadow (FR)** © B. Gibbons/Natural Image; **Stora Alvaret (SE)** © S. Forslund; **Samaria Gorge, Crete (EL)** © P. Creed **СТРАНИЦА 13 Boreal forest (FI)** © J. Luhta; **Atlantic oakwoods (IE)** © K. Sundseth; **Trockenrasen (DE)** © Dr A. Didion; **Mercantour (FR)** © F. Flavie; **Pannonic salt steppes (HU)** © S. Góri; **Macin Mountains (RO)** © MMNPA; **Shabla Lake Complex (BU)** © S. Spasov **Garrigue habitat (EL)** © B. Gibbons/Natural Image; **Mediterranean Scrub (ES)** © B. Gibbons/Natural Image; **Phoenix palm habitat, Crete (EL)** © C.A. Thanos

СТРАНИЦА 14 Coastal meadows (EE) © M. Kose; **Dehesas (ES)** © Función Global Nature – Extremadura; **Alpine meadows** © R. Hoelzl/4nature; **Cutting reedbeds (EE)** © M.V. Rannap; **Untersee (DE)** © E. Stegmaier – RP Freiburg; **Fishermen (ES)** © Spanish Cetacean Society SEC; **Shepherding, West Münster (DE)** © L. Aschenmeier; **Burren, grazing (IE)** © www.burrenbee.com; **Fishermen (EL)** © G. Rousopoulos **КОЛАЖ Natterjack toad (EE)** © M.V. Rannap; **Dormouse (UK)** © M. Read; **Arctic tern** © J. Ruuskanen **СТРАНИЦА 15 Transporting timber, Söderåsen NP (SE)** © O. Fiskesjö; **Wooded meadows (LV)** © V. Lamanis; **White stork (CZ)** © J. Hlasek; **Shepherding (FR)** © G. Lopez/Wildlife Pictures

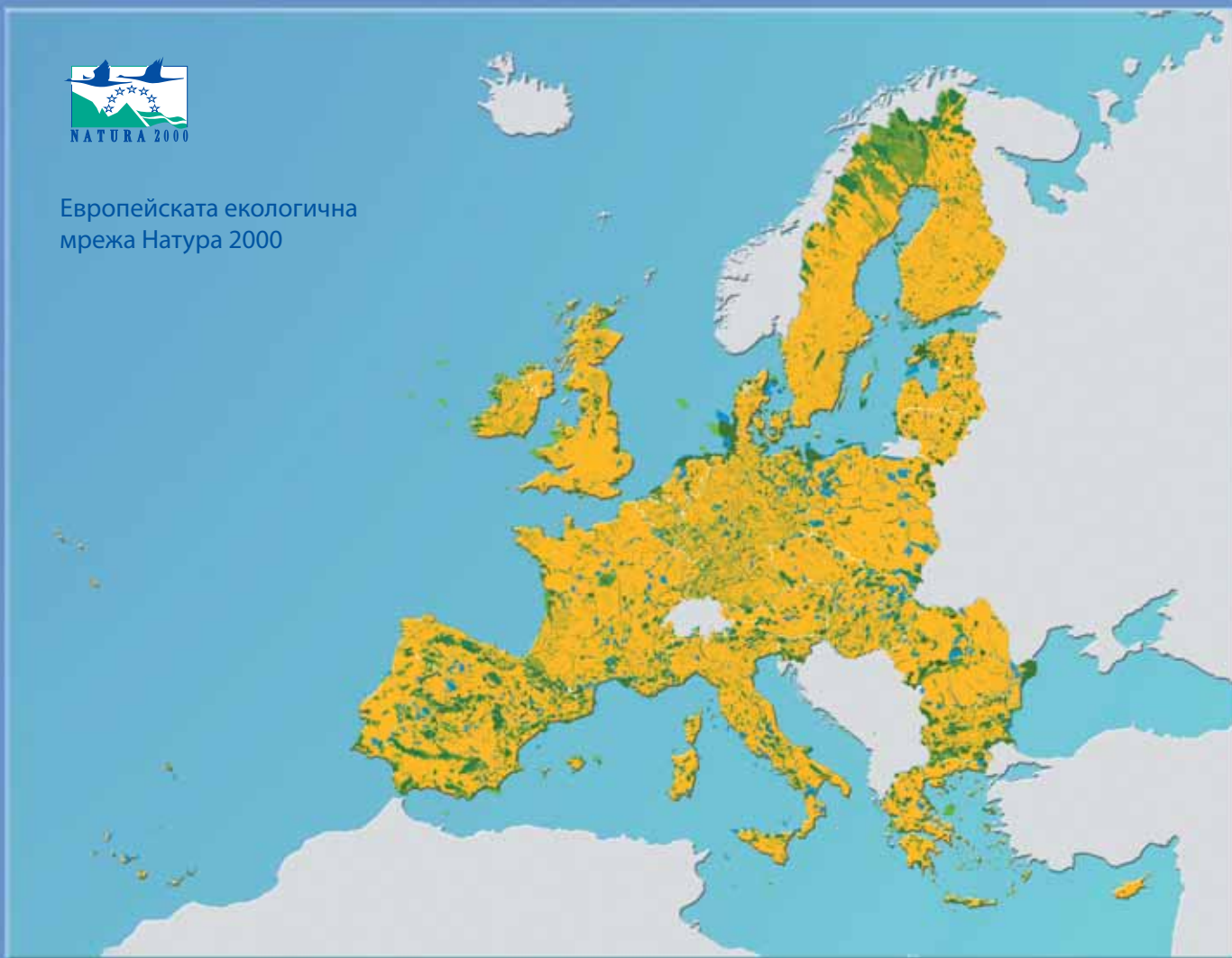
СТРАНИЦА 20 Lake Constance forget-me-not (AT) © Amt der Landeshauptstadt Bregenz; **Mediterranean monk seal (EL)** © MOM (www.mom.gr); **Hierro giant lizard (ES)** © D.L. Sánchez; **Parrot fish (MT)**; **White-clawed crayfish (UK)** © English Nature; **Maltese everlasting (MT)** © University of Catania, Sicily; **Lesser kestrel (PT)** © LPN; **European bison (PL)** © B. Gibbons/Natural Image; **Great bustard (HU)** © Hortobágy NP; **Sand grouse (ES)** © A. Torres **КОЛАЖ European wolf (Croatia)** © D. Huber; **Scarce large blue (CZ)** © J. Hlasek; **Crocus hartmannianus (CY)** © A. Antoniou; **Hermit beetle (SE)** © K. Claesson; **Cyprus bee orchid (CY)** **СТРАНИЦА 21 Ladigesocypris ghigii (EL)** © A. Zoumboulouglou; **Freshwater stream, Rhodes (EL)** © P.S. Economidis; **Protecting bat caves (LU)** © F. Schwaab; **Pipistrelle bat (UK)** © BBOWT; **Imperial Eagle (HU)** © A. Kovacs; **Radio tagging (HU)** © M. Horvath; **Reedbed restoration (UK)** © RSPB; **Bittern (UK)** © P. Vines; **Argyranthemum liliid (ES)** © Consejería de Medio Ambiente del Gobierno de Canarias; **Replanting endemic plants (ES)** © Consejería de Medio Ambiente del Gobierno de Canarias

СТРАНИЦА 22 Wardens on Lampedusa (IT) © S. Picchi; **Bird Fair (UK)** © Lee Valley Regional Park; **Outdoor picnic Yllas (FI)** © K. Taskinen; **Green days in Romania (RO)** © Eurosite; **Games for bearded vulture; German bread (DE)**; **Tatra NP (SK)** © Popp & Hackner/4nature; **Children's ID charts (UK)** © Lee Valley Regional Park Authority **СТРАНИЦА 23 Volunteers (UK)** © LIFE project Lowland Limestone Pavements; **Encountering Alpine marmots (AT)** © H. Schweiger/4nature; **Releasing sea turtles, Lampedusa (IT)** © A. Zanetti

Европейската екологична
мрежа Натура 2000

Натура 2000 е най-смелата и амбициозна инициатива за опазване на европейското природно наследство подемана някога. Тя дава възможност на всички 27 страни на ЕС да работят заедно, за да опазят нашето най-ценно биоразнообразие и природни местообитания, без значение от националните и политически граници. В основата на инициативата лежи изграждането на екологична мрежа от места, известна като Натура 2000. Днес тя включва около 25 000 места, която я прави най-голямата в света мрежа за опазване на природата.

Тъй като Натура 2000 е съществена част от нашата природна среда, е важно местата да бъдат управлявани по начин, който се съобразява с уязвимите видове и местообитания представени в тях. Целта и е не да спре икономическите дейности, а да постави параметрите, в които те да се осъществяват съвместно с опазване биоразнообразието на Европа.

От загрижените граждани до собствениците и ползвателите на земи, държавната администрация и природозащитниците – всеки има важна роля за успеха на Натура 2000.

Европейска комисия

Натура 2000 – природата на Европа за теб

Люксембург: Служба за официални публикации на Европейските общности

2009 – 28pp – 21 x 29.7 cm

ISBN 978-92-79-11582-0

ISBN 978-92-79-11582-0

9 789279 115820